

■ Tuğrul Tanyol

BƏYAZ KÖHLƏN

Sönmüş şəhərləri gezdim səssizlikdə,
Boş meydanları, zibilli küçələri.
Hər kəs öz işində, öz dərdindədi...

İşığı sönmüş həyətlərdə oturdum,
İçimdə qavaldaşları gurlayırdı ölümün.
Bütün bütələri yenidən dirildiyini gördüm,
Bəyaz bir köhlən kimi gözədən itərəkən ömrüm...

Sən yatmışdın otağında,
Çirkli küçələrinə gün düşməyən
Evlər bir-bir üstümə aşanda,
Yollar canlanıb sıxarkən boynumu,
Yatırdın sən,
Yatırdın sən,
Oyanmaq üçün bir başqa gecədə...

Ağır qanadlarıyla böyüyərkən səssizlik,
Qaranlıq astaca qonarkən pəncərəyə,
Kölgələr asarkən özünü başqa kölgələrdən,
Şəhər yanır, eşidirsənmi?

Zülmət şəhərləri gezdim səssizlikdə,
İçimdə qavaldaşları gurlarkən ölümün...
Dərdin dərdə, nifrətin nifrətə,
Qaranlığın qaranlığa çevrildiyini gördüm,
Bəyaz bir köhlən kimi gözədən itərəkən ömrüm...

GÜZGÜ

Bir böyük boşluqdurmu,
Hansı ayaq səsləridir,
(zalım, yirtıcı və alabildiğine kirl
Gecenin yüreğindən kanadırcasına
geçən- türkcəsi)

zalım, yirtıcı və kirl
gecenin ürəyindən qanadaraq keçən...

Bir böyük güzgüydü, yox
əks olunan elə öz qorxumuz idi.
Açıldı bir-bir bütün sirlər,
Şüşənin arxasından nə gördünüz?

BİR ÖLÜM GECƏSİ

Saat iki...
Bir az əvvəl səkidə vurdular məni.
Uzanıqlı, yerə sərilə bədənəm,
Eləcə...
Üç-dörd tənha köpək və gecə.

Birdən
nə bir ağrı, nə bir qorxu qalır,
Qanının axdığı yerdən
Ruhum canımdan ayrılır.

İndi burada,
Bu qaranlıq meydanda
Bütün ölümləri bir anın içində yaşayıram...
Kainatın damarları bir-bir parçalanır,
Uzaqlaşıram, uzaqlaşıram...
Göy üzünə düşən bir damlaya qatışan
İstanbulla halallaşıram.

İstanbulun yeddi təpəsində yeddi
tonqal qalayıblar,
Yeddi təpəsinə İstanbul sürünüb

keçir rüzgarlar.
Eşidirəm, qaranlıq sarsıntılarla çalxalanır...
Bir azdan bir bomba partlayacaq,
Bir azdan bir başqa adam
Həyatın sərhəddini adlayacaq,
Bir azdan bir tapança səsi
beş dəfə yaracaq səssizliyi,
küçəyə yapışan qaranlığı
və bu fevral gecəsini...

Saat ikidi...
Bir yük maşını sürətlə keçir qaranlıqdan,
İşıqları sönmüş kafedə
Küləkdən dağılıb masalar...

Uçuram lodosun məni götürdüüy yerlərə,
Külək əl dəyişdirir və atır məni isti iqlimlərə,
Çıxdığım bu uzun səyahətdə izləyir məni gecə...

İndi burada -
Somalili tənha uşaq
Aclığın mükafatını daşıyır
Şişən ürəyində.
Afrikalı yorğun döyüşçünün
açıq qalmış gözlərində
ulduzlu bir azadlıq gecəsi -
vurulub qaldığı yerdə.

Bir az irəlində
Ağ canavarların parçaladığı
bir qaradərili uşaq,
qaçmaqdan yorğun bir qadın,
gecəyə məğlub olan bir aslan
kükrəyişlərlə sarsılır.

Bütün ölümləri bir arada yaşayır
artıq vurmayan ürəyim...
Bütün ölümlər mənim ölümüm, ölmüşəm,
Vuran eyni, eyni...
Vurulan həmişə mən.

Uzaqlaşıram, uzaqlaşıram,
Heyhat!
Bir qərīb yolçuya təpədən baxıram,
Ekvatorada bir qan qurşağı,
Getdikcə genişlənir,
Bir top məmisi kimi fırlanır Kainat...

Əqrəb dairəsinə ayaqlanıb,
Sancır gecəni...
Bir meşə yanğını bürüyüb
Digər bir dairəni

Santiyaqoda işgəncə görə bir adamın
Kosmosu yarır fəryadları...
Manilada dara çəkirlər bir adamı,
İndoneziyada ölən yüz minlərin çıxırtiları,
Bir ölüm gecəsi dağıdır qaranlıqları...

İşgəncə görə bir adamın kəsilir səsi,
Bitir işgəncəsi.
Asılan adamın səssizcə qırılır boynu,
Və yorğun döyüşçünün gözlərində
Ulduzlu bir Afrika gecəsi

Saat iki...
Ovuclarımda uyuyur Kainat,
Və bu dünya, ayaqlarım altındakı
Qaranlıq bir nöqtə kimi...

Kosmos adlanan qaranlıq canavarın
saysız çoxluqlarından biri,
bir kiçik Süd yolu,
Saysız Günəş sistemləri
və bir kiçik dünyanın
bir küncündə,
Yeddi təpəli bir şəhərin
ətəyində
vurulub qalmışam.

Solğun bir Ay işığı nurlandırır məni,
Və sonra isə açıq qalan pərdəni...

YANĞIN

Siqaretin yarısını mən çəkdim,
Yarısını rüzgar...
Yaramla oynama, gözəlim,
Külün altında od olar.

Sovursam küləyə, atsam ürəyimi,
İçimdə qanayan boşluğu sən qapacaqsan.
Külümü geri ver, götür atəşini,
Sən yaxınlaşdıqca böyüyür yanğın.

Alışacaqsan, alışacaqsan,
Bu atəş səni də yandırar.
Burax məni,
Mən alışım, soyusun küllər,
Gün gələr öz-özünə sənər.

Siqaretin yarısını mən çəkdim,
Yarısını rüzgar.
Odlə oynama, gözəlim,
Üstünə sıçrayar.

NOYABR SƏRXOŞLUĞU

Yarpaqlar
ağaclarını tökürlər,
saçları bir qadını...
Bir adam
masaya tökür duyğularını.
Qədəhinə tökür məni içkim.

Yoxsa belə deyilmi?
Noyabrdı, bəli!
Ağaclar tökürlər yarpaqlarını,
Bir qadın oturmuş qarşı pəncərədə,
tökür sarı saçlarını...
Noyabrda bir adam
ala bildiyinə sərxoş kimi,
Axtarır masada duyğularını,
çoxdan bəri itirdiyi itkini.

Mənsə oturub dinləyirəm onu,
Noyabr ötüb keçir...
Həm gecikmişəm evə,
Həm də bilirəm,
Su qatıblar içkimə.

Çöldə noyabrdı...
Yarpaqlar
bir ağacı yavaş-yavaş
töküb qurtardılar.
Pəncərədəki qadın
çoxdan çəkib pərdəsini
və adam
bir vuruşla parçaladı
güzgüdəki meyxanəsini.

Mənsə,
Son siqaretimi yandırır
qarışdım küçələrə.
Noyabrı, məni və yarpaqları süpürən
xırçın küləklərə.

Yarpaqlar bir uzaq gecəni
qızılı rəngə boyamağa getdilər.
Qadının sarı saçları
bilmirəm bu anda kimin qoyunu bəzəyir...
Və noyabrdakı adam
sərxoşluğunu içkisinə qatıb,
Son nəfəsini bir qurtumla içir.

Mənsə,
yarpaqsız, qadınsız
və yalnız
bir axşamı töküb ürəyimə
səhərə kimi
küləkdə gəzəcəyəm...
Bəlkə gün doğarkən
limanda
dənizi yalnızlığımla kirləndirib
bir qağayı tutacağam ovuclarımda,
heç kim tanımayacaq məni.

SƏN ƏLİMDƏN TUTANDA

Sən əlimdən tutanda
Dəniz basardı içimi...
Sən əlimdən tutanda, ürəyim
Yaşıl yosunlara ilişib qalıb günlərlə
Axıntılarının ardınca getmək istədi.

Günlərlə,
Bəbəklerini alışdıran o gizli alovun qaynağını

soruşardım özümdən.
Gecələr boyunca yolumu azardım
yolsuz və aşılmaz təpələrdə.
Sonra işıqlar sənər,
sonra ulduzlar düşərdi içimdəki sərin göllərə.
Sən əlimdən tutanda
mən idimmi,
yoxsa bir başqası yeriyən sənənlə...
Dalğaları və rüzgarları tapdamadan yeriyən.

Sən əlimdən tutanda
Bir mavilik çökərdi gözlərimə...
Sonra bütün dənizlər çəkilər,
Bir meşə uğultularla sarsılar,
Bir göyərçin sürüsü havalanardı,
Qış bürümüş ürəyimdən...
Sən tutanda əllərimdən
Bağcanın bəyaz daşlarına tökülərdi
Qızılı yarpaqları bir çinarın.
Və mən günlərlə
O yarpaqlara bürünüb ölmək istərdim.

Pərdələri açıq qalmış köhnə evlər kimiydik,
Küləkdə yellənən, havalı və ürkək.
Sən əlimdən tutanda
Qayaları dəlib çıxardı bir çiçək.

Sən əlimdən tutanda
Yolçuluq basardı içimi,
Kül rəngi buludlarda qalardım günlərlə...

XATIRLAMA

Hər şeir bir az yalanla başlar,
Və hər şeir bir az ölümdür.
Beləcə, bir-bir sürüyürəm daşlarımı,
Nə qaldısa cibimdə...
Və ən son əsgərim ölənə kimi
Heç bir müharibə uduzulmayıb.

Sizə heç baxılmamış güzgülər gətirə bilərəm,
Alıb özünü baxarsınız, çünki həmişə
dönükdür üzünüz.
Sən, gecəni alında soyudan gülünc və
zavallı insan,
Baxma lampaların yalançı aydınlığına.
İndi hansı qapını açsan
Orada ölüm,
bir ruh kimi gözləməkdədir.

Orada durdum,
Və əyib başımı dizlərinə toxundum,
Başım bir qış qədər ağır,
Baxdım ki, hər yanda daş,
Və yalnızca daş var...
(Dizlərin başımı vurmaq üçün bir daş divar).
Unutma, hər şeir bir az yalanla başlar,
Və onsuz da
Bir məzar daşından başqa nədir ki ölü?

Baş verməmiş intiharlar daşıyıraq cibimizdə,
Əlimizdə gülünc və qəzəbli bir qəhrəman surəti,
Döyülmüş, açılmış və bağlanmış qapıları döyürük...
Saatlarımızı hey səhv vaxtlara qururuq,
(bu səbəbdən də, aramızda hey qandalsız
canilər dolaşır).

Beləcə, iki addım daha atıram,
Artıq deyiləsi heç bir sözüm qalmayıb dilimdə,
(Nə də sizə verəcək əlyazması,
bir sivilizasiyanın
Gizli saraylarından bu günədək qalmış bir
parça mis).
İçimdə qar kimi keçilməz xatirələr,
Və hər şeir bir az ölüm,
O vaxt ki, bir-bir çəkilib gedincə dostlar.

Hər şeir bir az yalanla başlar,
Varlığın və yoxluğun əkiz yalnızlığında...

Ey sən!
Hər oyuna dəyişək soyunan zavallı insan,
Arada
doğru addımla yeriyib
Oğru xəyallar qurmaqdan əl çək,
Çıx artıq sıradan!

Türkiyə türkcəsindən uyğunlaşdıran:
Həyat Şəmi